

Luo / Muokkaa

Lähetä

Lausunnonantajat

Yhteenveto

Sähköisten viranomaisaineistojen arkistoinnin ja säilyttämisen palvelukokonaisuus

Sähköinen arkistoinnin palvelukokonaisuus

Lausunnonantajia: 1 ▼

Puollatko SAPA-palvelukokonaisuuden toimeenpanoa? *

- ☒ Puollan
- ☐ Puollan muutoksin (muutokset kuvattu muualla lausunnossa)
- ☐ Vastustan (perustelut annettu muualla lausunnossa)

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

Puollan

Miten ehdotettu julkisen hallinnon yhteinen arkistointipalvelu vaikuttaisi organisaatiossasi?

- ☒ Kustannuksia säästyisi selvästi
- ☐ Kustannuksia säästyisi jonkin verran
- ☐ Kustannuksissa ei tapahtuisi merkittävää muutosta
- ☐ Kustannukset lisääntyisivät

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

Kustannuksia säästyisi selvästi

SAPA toimeenpanosuunnitelma

Lausunnonantajia: 1 ▼

Yleiset kommentit ja huomiot toimeenpanosuunnitelma-dokumenttiin

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

Toimeenpanosuunnitelmassa mainittu keskeinen tavoite on erittäin kannatettava. Sen mukaan kevennetään julkisorganisaatioiden tarvetta omien tietoaineistojen tallennuspalveluiden kehittämiseen ja ylläpitoon. Suurin hyöty tulee, kun palvelulla mahdollistetaan viranomaisten tietoaineistojen säilyttäminen keskitetyssä tietojärjestelmäratkaisussa ja taataan tietoaineistojen keskitetty saatavuus ja käytettävyys. Tämä mahdollistaa asteittain laajamittaisen siirtymisen paperiarkistoista digitaaliseen säilyttämiseen. Lisäksi kansalaisten ja muidenkin henkilöiden mahdollisuudet tutustua asiakirjoihin paranisivat merkittävästi. Viranomaistaho olisi suositeltava SAPA-palvelun tarjoaja, koska julkishallinnon viranomaiset haluavat varmuuden tietoaineistojen säilyvyydestä, jatkuvuudesta ja tietoturvasta.

Kommentit ja huomiot palvelukokonaisuuden vaikutuksiin (luku 3)

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

Kannatettava on periaate, jonka mukaan pysyvästi säilytettävän tietoaineiston säilytyskustannuksista vastaa arkistolaitos. Samoin on perusteltua, että SAPA-palvelu mahdollistaa myös määräajan säilytettävän tietoaineiston vastaanoton ja että sen säilyttämisestä SAPA-palvelussa perittäisiin korkeintaan omakustannushinta (tuotantokustannukset). Esitetty ratkaisumalli edellyttää hyödyntävältä asiakasorganisaatiolta suunnitelmallista ja kokonaisvaltaista tiedonhallintaa. Organisaatioiden on kyettävä hallinnoimaan ja tuottamaan säilytettävä tietoaineisto ja sen metatiedot palvelun edellyttämässä muodossa. Tämä puolestaan takaa sen, että tietoaineistojen synty ja käsittely voidaan dokumentoida metatietojen avulla niin, että voidaan varmistaa tietojen todistusvoimaisuus ja säilyminen.

Kommentit ja huomiot lainsäädännön muutostarpeisiin (luku 4)

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

Arkistolaitos vastaa pysyvästi säilytettävien paperiasiakirjojen säilyttämisestä ja pääsääntöisesti myös tämän aineiston tietopalvelusta. Arkistolaitos on myös tämän aineiston omistaja, vaikka ei olekaan arkistonmuodostaja. Samalla periaatteella SAPA-palveluun siirretyn pysyvästi säilytettävän digitaalisen aineiston omistaja on arkistolaitos. Sillä on vastuu tietopalvelun järjestämisestä. Luvussa 4 esitetään, että aineiston tuottanut viranomaistaho vastaa aineistosta ja siihen liittyvästä tietopalvelusta. Tämä on erityisen ongelmallista pysyvästi säilytettävän aineiston osalta, jonka säilytysaika on satoja vuosia. Kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun takaisi se, että arkistolaitos vastaisi, sen jälkeen kun tietoaineisto ei ole enää operatiivisessa käytössä, tietopalvelusta koko maassa ja kaikkien julkisyhteisöjen osalta. Tätä tukee myös se, että niin valtion, kuntien kuin

mahdollisissa muissakin itsehallinto-organisaatioissa tapahtuu organisaatiomuutoksia, uusien perustamisia ja vanhojen lakkauttamista.

Toimeenpanosuunnitelmassa todetaan, että omistaja (siis aineiston tuottanut viranomainen) vastaa SAPA-palvelussa olevien tietoaineistojen hävittämisestä. On selvítettävä, miten tämä on toteutettavissa.

Perusteltua on, että arkistolaitoksesta (myöhemmin lainsäädännön muutoksen jälkeen Kansallisarkistosta) tulee SAPA-palvelun operatiivinen toimija. Tämän edellyttämät lainsäädäntömuutokset tulee tehdä. Kannatettavaa on myös, että Kansallisarkistosta tulee digitaalisen tiedonhallinnan ohjaava viranomainen julkishallinnolle. Ohjauksen puute on viivästyttänyt julkishallinnon digitaaliseen säilytykseen siirtymistä. Tältä osin suhde valtiovarainministeriöön on järjestettävä uudella tavalla, kuten suunnitelmassa ehdotetaan.

Kommentit ja huomiot palvelukokonaisuuden toimeenpanoon (luku 5)

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

Roolien osalta suunnitelma on pääosin kannatettava. Tärkeää on kuitenkin varmistaa, että SAPA-ohjausryhmään saadaan sähköiseen säilyttämiseen siirtyneiden suurten kaupunkien sekä mahdollisten perustettavien itsehallintoalueiden edustus. Perusteltua on, että SAPA-palvelu voidaan ottaa käyttöön sopimuspohjalta eikä siihen ole alkuvaiheessa tarvetta määrätä käyttövelvoitetta.

Arvioi vaiheistuksen tarpeellisuutta ja kiireellisyyttä

- ☞ Ainakin skenaario I toteutus tarvitaan nopeasti
- ☞ Pelkkä skenaario I ei riitä, myös skenaario II työn alle pian
- ☞ Laajin skenaario III tarvitaan, skenaariot I ja II eivät riitä

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

Laajin skenaario III tarvitaan, skenaariot I ja II eivät riitä

Kommentit ja huomiot palvelukokonaisuuden hallintaan ja ylläpitoon (luku 6)

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

Suunnitelman mukaan OKM:n alaisuuteen perustetaan arkistoinnin (osa)kohdealue, johon osallistuvat ainakin OM, VM, kunnat ja arkistolaitos (Kansallisarkisto). Kohdealueelle laaditaan

kokonaisarkkitehtuuri, tavoitetilän kuvaus sekä tiekartta. Tehtävänä on myös integroida tiedonhallinnan ohjeistaminen osaksi julkisen hallinnon arkkitehtuurin kehittämistä. Tämä on tärkeää, jotta taataan siirtyminen digitaaliseen säilyttämiseen laaja-alaisesti.

Mikä on oikea taho ohjaamaan sähköisen arkistoinnin kokonaisuutta?

☐ Opetus- ja kulttuuriministeriö

☐ Valtiovarainministeriö

☐ Oikeusministeriö

☐ Muu, mikä?

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

Muu, mikä? [Arkistolaitos (jatkossa Kansallisarkisto), koska sillä on valtakunnallisesti paras asiantuntemus.]

SAPA arkkitehtuurikuvaus

Lausunnonantaja: 1

Yleiset kommentit ja huomiot arkkitehtuurikuvaus-dokumenttiin

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

SAPA kuvaukset eivät tuo esiin selkeästi, miten palvelun julkisen ja ei-käyttörajoituksellisen tiedon jakelu voitaisiin toteuttaa tiedonsaantiperiaatteen mukaisesti suoraan itsepalveluna SAPA:sta (ei organisaation kautta). Tiedon saatavuus ja käyttö edellyttäisi laajempaa toimintamallia kuin arkkitehtuurissa mainittu kohta, jonka mukaan kansalaiset pääsisivät arkistoituihin aineistoon ensisijaisesti hyödyntävien organisaatioiden kautta. Muistettava on myös, että tiedonsaantioikeus ei rajaudu kansalaiseen, vaan jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen (JulKL, 2 luku § 9). Kun itsepalvelu on mahdollinen, niin se vähentää tietopalvelun kautta tulevia tietopyyntöjä aineistoon. SAPA-hakupalvelut voisi parantaa myös viranomaisten omaa tiedonhakua muiden toimijoiden julkisista aineistoista.

Tietojen tuonti on esitetty tapahtuvan vain asianhallintajärjestelmän kautta. Tämä tulisi korvata termillä operatiivinen tietojärjestelmä. Näin ei rajata tietyn tyyppisiä tietojärjestelmiä SAPA-palvelun ulkopuolelle.

Rajapintaratkaisujen tulee perustua standardeihin ja mahdollistaa erilaisten tietojärjestelmäratkaisujen integrointi. SAPA-palvelun kannattavuuden esteeksi tai ainakin käyttöönottoa hidastavaksi tekijäksi saattaisi muodostua se, jos rajapintakytkentöjen toteuttaminen aiheuttaisi kohtuuttomia kustannuksia tai niiden muodostaminen ei olisi joidenkin järjestelmien osalta mahdollista.

Sivulla 5 todetaan, että "SAPA-palveluun voidaan siirtää julkista sekä suojaustason III ja IV aineistoa". Tätä kohtaa olisi syytä täsmentää sikäli, että kuntasektorilla ei ole määritelty suojaustasoja. Suojaustaso ei voi siis olla SAPA-palvelussa pakollinen metatieto.

Toivottavaa on myös, että SAPA:n käyttöliittymäpalvelut vähintäänkin aineistohallinnan osalta toteutetaan ns. rajapintaistettuna eli niitä voidaan käyttää myös rajapintojen kautta. Tämä käyttöliittymäkerroksen irrottaminen tarjoaa ratkaisuun enemmän modulaarisuutta ja joustavuutta tulevaisuuden muuttuvien tarpeiden osalta.

SAPA järjestelmäpalveluissa olevan identiteetinhallinnan osalta on toivottavaa, että se tukee tulevaisuudessa federointi- ja valtuutuskäytäntöjä ja rajapintoja niin, että asiakasorganisaatio voi halutessaan hoitaa omien käyttäjien käyttöoikeudet ja -valtuudet automatisoituna omasta hallinnastaan, esim. omien työntekijöiden kyselyoikeudet SAPA:n aineistoon tarvittaessa.

On myös toivottavaa, että SAPA:n (raportointi- ja käyttötilasto) tiedot ovat myös tarvittaessa siirrettävissä palvelua käyttävän organisaation omaan tietovarastoon (DW, BI), esim. yhdistettäväksi taloustietoihin tai muihin toimialatietoihin.

Arkkitehtuuriesitys ottaa ylipäätään hyvin vähän kantaa tietosisältöihin, käsitteisiin ja tietorakenteisiin vielä tässä vaiheessa. Selkeä viittaus on vain SÄHKE 2:een. SAPA:n rooli ns. mastertiedon hallinnassa on epäselvä eli milloin ja missä tilanteessa SAPA toimii tiedon masterina ja missä se on vain ylläpitävänä/jakavana tahona.

Kommentit ja huomiot Skenaario I: Pysyvään säilytykseen reitittävä SAPA

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

Säilytyksen näkökulmasta tämä on minimivaihtoehto. Käytön näkökulmasta skenaario ei ole riittävä.

Kommentit ja huomiot Skenaario II: Kaiken aineiston SAPA

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

Ensimmäisen vaiheen tavoitetilaksi olisi tämä skenaario paras. Dokumentaation osalta on hyvä varmistaa, että tämän skenaarion kuvaukset ovat yhteneväiset ja että selkeästi on todettu myös se, että muutakin kuin SÄHKE2 asiakirja-aineistoa voidaan säilyttää. Skenaario II voisi tukea päätösdokumentaation jakelua, lausuntoaineisto talletettaisiin suoraan SAPA:aan.

Kommentit ja huomiot Skenaario III: Rikastava ja muokattavan aineiston SAPA

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

Tämä skenaario on kuvattu hyvin ylimalkaisesti ja esimerkiksi sitä, miten metatietojen rikastaminen toteutettaisiin, ei ole esitetty lainkaan.

Kun skenaario II on toteutunut, voitaisiin harkita ja arvioida skenaario III:n toteuttamista. Tämä voisi tuoda hyötyä esim. sisällön tuottamiseen asiankäsitteilyn valmisteluvaiheessa, kun prosessiin kuuluu eri osapuolia.

Tässä skenaariossa VM:n ohjausrooli suhteessa operatiiviseen toimijaan (arkistolaitos) kaipaa vahvistamista.

Kommentit ja huomiot hallintamalliin (luku 5)

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

Hallintamallin RACI-kaaviossa puutteena on strategisen johtamisen ja ohjauksen osa-alueista tiedottaminen aineistoa tuottaville, omistaville sekä tietoa käyttäville tahoille. Muutenkin tiedoksi saattaminen on aika vähäisessä roolissa. Toinen puute liittyy siihen, että onko mallista tietoisesti unohdettu vastuussa oleva -rooli (A = accountable) kokonaan.

Kommentit ja huomiot kustannus- ja hyötytarkasteluun (luku 6)

Helsingin kaupunki, Helsingin
kaupungin sivistystoimen
apulaiskaupunginjohtaja Ritva
Viljanen, Jääskeläinen Jussi

3.3.2016

Kustannushyötylaskelmien osalta ehkä on hyvä huomioida se, että organisaatio voi säästää omissa investointi- ja käyttötalousmenoissa (tietojärjestelmähankinnat). Tämä edellyttää tietenkin sitä, että SAPA tarjoaa riittävät palvelut säilyttämiseen, ja että se on kustannustehokas sekä kilpailukykyinen organisaation toiminnallisiin säilytystarpeisiin nähden.

Mene edelliselle sivulle